

9. Стахівський С.М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів // С.М. Стахівський. – К. Атака, 2009. – 64 с.
10. Слинько С.В. Теория доказательств // С.В. Слинько, В.М. Тертишник. – Х. Арциз, 1998. – 200 с.
11. Салтвевский М.В. Криминалистика / М.В. Салтвевский. – Х.: Основа, 1996. – 320 с.

12. Томин В.Г. Острые углы уголовного судопроизводства // В.Г. Томин. – М.: Юрид. лит., 1991. – 180 с.
13. Тертишник В.М. Гарантії істини та захисту прав і свобод людини в кримінальному процесі // В.М. Тертишник. – Дніпропетровськ.: Дніпр. державний ун-т внутрішніх справ, 2002. – 350 с.

УДК 347.9

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО ПРОЦЕСУ

Мальський М. М.,

кандидат юридичних наук, адвокат,
асистент кафедри теорії та філософії права
Національного університету «Львівська політехніка»

Анотація: У статті проведено дослідження правового та процесуального статусу суб'єктів транснаціонального виконавчого процесу, в тому числі шляхом їх класифікації за рядом критеріїв та визначення їх місця щодо суб'єктів виконавчого процесу та учасників виконавчого провадження.

Ключові слова: транснаціональний виконавчий процес, суб'єкти транснаціонального виконавчого процесу, класифікація суб'єктів.

Анотация: В статье проведено исследование правового и процессуального статуса субъектов транснационального исполнительного процесса, в том числе путем их классификации по ряду критериев и определения их места по отношению к субъектам исполнительного процесса и участникам исполнительного производства.

Ключевые слова: транснациональный исполнительный процесс, субъекты транснационального исполнительного процесса, классификация субъектов.

Annotation: The article provides the study of the legal and procedural status of subject of transnational enforcement process, inter alia by their classification on a number of criteria and determining their place comparably to the subjects of enforcement process and participants of enforcement proceedings.

Key words: transnational enforcement process, subjects of transnational enforcement process, classification of subjects.

Вступ. Визначення поняття, категорій, правового та процесуального статусу осіб, що беруть участь або впливають на результати виконавчого провадження, або ж права чи обов'язки яких змінюються внаслідок виконання рішення, є необхідною передумовою підвищення ефективності правового регулювання виконавчого процесу. Оскільки сам транснаціональний виконавчий процес є малодослідженим та недостатньо врегульованим на нормативному рівні, то дослідження суб'єктів такого процесу є не менш важливим, як для визначення правового та процесуального статусу таких, так і для глибокого дослідження процесу загалом.

На цьому етапі розвитку правової доктрини немає однакового наукового підходу щодо місця суб'єктів виконавчого процесу та учасників виконавчого провадження в системі права, що в першу чергу зумовлене відсутністю єдиних підходів щодо співвідношення виконавчого процесу та виконавчого провадження. Науковці також не єдині щодо ролі та місця окремих суб'єктів, зокрема, таких як суд, органи виконавчої служби, представники, заінтересовані особи, чи спеціальні суб'єкти, що залучаються до виконавчого провадження. Разом із цим, спільною для більшості дослідників є основна концепція, що полягає у визначенні категорії суб'єктів виконавчого процесу, як ширшої ніж

категорія учасників виконавчого провадження і такої, що включає в себе останню.

Дослідженням суб'єктного складу виконавчого процесу, зокрема учасників виконавчого провадження, займалися такі вчені як М. Авдюков, Ю. Гринько, П. Загорько, М. Штефан, А. Треушников, І. Морозова, М. Асадуллин, Ю. Гепп, Д. Валеев, О. Хотинська, М. Вукот, В. Худенко, Є. Ятченко та інші; процесуальне становище суб'єктів виконавчого процесу та їх співвідношення із учасниками виконавчого провадження, а також роль окремих суб'єктів досліджували С. Фурса, С. Щербак, Д. Глушкова, М. Вінциславська, Р. Ігонін, О. Вєрба-Сидор, С. Бочарова, Д. Малешин та інші. Разом із цим, дослідження **суб'єктів транснаціонального виконавчого процесу**, як і класифікація таких суб'єктів, в науковій думці поки не проводилося.

Закон України «Про виконавче провадження» не містить визначення суб'єктів виконавчого провадження чи суб'єктів виконавчого процесу, натомість містить визначення складу **учасників виконавчого провадження**, якими, згідно глави 7 Закону, є *державний виконавець, сторони, представники сторін, прокурор, експерти, спеціалісти, перекладачі, суб'єкти оціночної діяльності - суб'єкти господарювання*.

Як зазначає С. Фурса та С. Щербак, поняття «учасників виконавчого провадження» не є тотожним поняттю «суб'єктів виконавчого провадження»,

оскільки учасниками виконавчого провадження повинні визначатися лише ті особи, які мають заінтересованість у результатах виконавчого провадження (особисту, державну, службову) і їх роль є активною у провадженні щодо виконання рішень, тобто вони можуть впливати на процес вчинення виконавчих дій, на відміну від суб'єктів, які відіграють пасивну роль і лише сприяють проведенню виконавчих дій [1, с. 70].

Є. Ятченко робить висновок про те, що не слід отожднювати поняття «суб'єкти виконавчих правовідносин» та «учасники виконавчого провадження», оскільки останні є лише однією із груп суб'єктів виконавчого провадження [2, с. 236].

Як також зазначає С. Щербак, коло суб'єктів виконавчого процесу є значно ширшим, ніж коло учасників виконавчого провадження, якими повинні бути лише ті особи, що діють у процесі від свого імені, мають право на вчинення процесуальних дій, спрямованих на виникнення, розвиток та закінчення процесу та можуть впливати на процес вчинення виконавчих дій. Автор також зазначає, що суб'єкти виконавчого процесу, на відміну від учасників провадження – не заінтересовані в його результаті, а лише сприяють проведенню виконавчих дій і їх роль у виконавчому процесі не активна, а пасивна [3, с. 36].

Ми повністю погоджуємося із визначенням того, що поняття «суб'єкти виконавчого процесу» є ширшим ніж поняття «учасники виконавчого провадження», однак вважаємо, що категорія суб'єктів виконавчого процесу включає і учасників провадження, а отже не зовсім коректно стверджувати, що всі суб'єкти виконавчого процесу не заінтересовані в його результаті чи відіграють лише пасивну роль в процесі.

Р. Ігонін вказує, що поняття «**учасники виконавчого провадження**» не включає в себе осіб, які не є безпосередніми учасниками виконавчого провадження, проте в силу реалізації контрольних повноважень стосовно виконавчого провадження вони є, безумовно, його суб'єктами [4, с. 8-9].

З цим неможливо не погодитися, оскільки чинна редакція закону упускає з числа учасників виконавчого провадження суд, Державну виконавчу службу, торгуючі організації, зберігачів майна, третіх заінтересованих осіб та інших суб'єктів, що можуть впливати на виконавче провадження. В той же час, до числа таких учасників включено ряд суб'єктів, які не мають прямої заінтересованості в його результатах чи участь яких не є обов'язковою (*експерти, спеціалісти, перекладачі, суб'єкти оціночної діяльності – суб'єкти господарювання*). Тобто, видається доцільним або обмежити коло учасників виконавчого провадження за критеріями заінтересованості та впливу на виконавче провадження або ж, навпаки, розширити їх число і включити інших – всіх можливих суб'єктів виконавчого процесу.

Р. Ігонін також робить висновок, що **суб'єктом виконавчого провадження** є особа, яка бере участь у виконавчому провадженні або безпосередньо сприяє його ефективному здійсненню через реалізацію наданих їй контрольних повноважень [4, с. 8-9]. Разом із цим, вважаємо таке визначення

обмежуючим, оскільки контрольні повноваження, реалізація яких може впливати на хід виконавчого процесу є критерієм, що, на нашу думку, характеризує виключно одну із груп суб'єктів виконавчого провадження, а саме тих, що наділені такими владними повноваженнями. Тобто таке визначення надто звужує поняття суб'єктів виконавчого провадження.

Як вбачається із досліджень колег-науковців, основною концептуальною відмінністю, що відрізняє поняття «суб'єкти виконавчого процесу» та «учасники виконавчого провадження» є компетенція, повноваження, правовий та процесуальний статусу таких осіб, що може бути більш повно досліджено шляхом їх класифікації за рядом критеріїв.

Зокрема, С. Щербак класифікує учасників виконавчого процесу залежно від **характеру юридичного інтересу** щодо результатів вчинення виконавчих дій, на 3 групи: особи, які мають особистий (суб'єктивний) інтерес – як матеріально-правовий, так і процесуальний: *сторони виконавчого процесу (стягувач та боржник); особи, що мають функціональний (процесуальний) інтерес та діють від імені та в інтересах сторін виконавчого процесу (представники стягувача або боржника); особи, що мають державний, службовий або громадський інтерес у результатах виконавчого процесу: прокурор, органи державної влади та органи місцевого самоврядування фізичні та юридичні особи, які звернулися до суду на захист прав, свобод та інтересів інших осіб в порядку ст. 45 ЦПК України* [3, с. 36].

Вважаємо, що **учасники виконавчого провадження**, в тому значенні, як вони на даний час визначені законом, умовно можуть бути розділені на **3 групи**, а саме на:

- *сторін провадження;*
- *органи, що уповноважені на виконання;*
- *спеціально залучених осіб.*

Подібна класифікація осіб, що беруть участь у виконавчому провадженні передбачена в ст. 48 Федерального Закону Російської Федерації «Про виконавче провадження» від 02.10.2007 року № 229-ФЗ, згідно якого, особами, що беруть участь у виконавчому провадженні є: 1) сторони виконавчого провадження; 2) особи, що безпосередньо виконують вимоги, що містяться у виконавчому документі; 3) інші особи, що сприяють виконанню вимог, що містяться у виконавчому документі (перекладач, поняті, спеціаліст, особа, якій судовим приставом-виконавцем передано під охорону або на зберігання арештоване майно, та інші) [5].

Як зазначають російські вчені І. Морозова та А. Треушников, вказаний федеральний закон не дає поновного переліку суб'єктів виконавчого провадження і ця прогалина, на думку авторів, дещо знижує його значення як з теоретичної, так і з практичної точки зору, в цілях подальшого підвищення ефективності примусового виконання [6, с. 27].

Ми погоджуємося, що закон повинен максимально точно визначити всіх суб'єктів виконавчого провадження, якщо він поєднує в понятті «учасники провадження» частину можливих суб'єктів з різних груп, або ж визначити такими

учасниками лише першу та другу групи, а решту суб'єктів - описувати більш загально та без визначення їх повного переліку.

Як вірно зазначила О. Хотинська щодо сторін виконавчого провадження – вони є основними суб'єктами провадження, що мають особисту заінтересованість у наслідках виконавчих дій і без яких правовідносини у виконавчому провадженні втрачають свій сенс [7, с. 85].

Слід зазначити, що саме **сторони виконавчого провадження**, боржник та стягувач, є суб'єктами, які найбільшою мірою поєднують в собі найвищі показники критеріїв «заінтересованості», «активної участі», «можливості впливу».

Впливати на виконавче провадження такою ж мірою можуть лише **органи, що уповноважені на виконання** (*державний або приватний виконавець, в деяких випадках – суд*), але цей вплив носить відмінний характер від того впливу, що здійснюється сторонами, оскільки він характеризується нижчим рівнем суб'єктивності, імперативним методом впливу та визначається владними повноваженнями відповідних суб'єктів. «Заінтересованість» відповідних органів у наслідках виконання рішення також носить повністю відмінний характер від «заінтересованості» сторін, оскільки це або ж «службова заінтересованість» в силу службових (посадових) обов'язків та функцій такого суб'єкта або ж «професійна заінтересованість», що виникає в силу оплати послуг або виконавчих зборів/винагород виконавця. Як зазначає С. Щербак, поєднання в одному понятті учасників виконавчого провадження державного виконавця з іншими учасниками є невдалим, оскільки державний виконавець, будучи основним суб'єктом виконавчого процесу, безпосередньо вчиняє виконавчі дії, тобто фактично здійснює виконавчий процес та керує ним [3, с. 35]. Частково погоджуючись із таким визначенням, вважаємо за доцільне віднесення виконавця (як державного так і приватного) до окремої категорії учасників виконавчого провадження, як суб'єкта, наділеного спеціальним статусом та повноваження по управлінню відповідним процесом.

Що стосується **спеціально залучених осіб**, то хоча чинна редакція Закону визначає таких, як учасників виконавчого провадження (*представники сторін, прокурор, експерти, спеціалісти, перекладачі, суб'єкти оціночної діяльності – суб'єкти господарювання*) все ж їх роль в провадженні є обмеженою та альтернативною, і до того ж в основному притаманна виключно окремим стадіям виконавчого провадження. Крім цього, дана категорія учасників виконавчого процесу характеризується найнижчим рівнем «заінтересованості», «активної участі» чи «можливості впливу» на виконавче провадження, а також можливістю їх швидкої заміни та відсутністю зв'язку між конкретно визначеною особою і участю при виконанні. Категорія спеціально залучених осіб, на нашу думку, розмиває різницю між учасниками та суб'єктами виконавчого процесу і фактично прирівнює між собою дві категорії «суб'єктів виконавчого процесу» та «учасників виконавчого провадження». Тому, такі особи, на нашу думку, повинні бути віднесені саме до суб'єктів виконавчого процесу, оскільки їх залучення є

альтернативним, а заінтересованість в результаті виконання – опосередкована, в той час як учасниками виконавчого провадження більш доцільно визначити виключно сторін та суб'єктів, уповноважених на виконання.

Доктринальне визначення **суб'єктів виконавчого процесу** було запропоновано М. Вінциславською, яка зокрема зазначає, що такими суб'єктами є усі можливі учасники виконавчих процесуальних правовідносин (*фізичні, юридичні особи публічного або приватного права, фізичні особи-підприємці, органи та посадові чи службові особи державної влади, місцевого самоврядування в межах їх компетенції, а також суб'єкти іноземного права*), які беруть участь у виконанні рішень судів та інших юрисдикційних органів та наділяються певним обсягом процесуальних прав та/або обов'язків згідно з Законом [8, с. 6].

Як зазначає С. Щербак, **суб'єктами виконавчого процесу** є усі особи, які беруть участь у процесі примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів та наділені правосуб'єктністю і мають у виконавчому процесі певне процесуальне становище [3, с. 35]. Ми погоджуємося із таким визначенням, що відповідають загальному розумінню **суб'єкта права**, як носія можливих і реальних юридичних прав і обов'язків [9, с. 30].

Для кращого визначення процесуального становища суб'єктів виконавчого процесу загалом, як і суб'єктів транснаціонального виконавчого процесу зокрема, пропонуємо розглянути вже виокремленні в правовій думці класифікації осіб, що задіяні в виконанні рішень.

Зокрема, М. Вінциславська пропонує класифікувати суб'єктів виконавчого процесу **за ступенем обов'язковості участі у процесі** на дві групи: суб'єкти, які обов'язково беруть участь у виконавчому провадженні і без яких вчинення виконавчих дій неможливе (*державний виконавець, сторони*) та особи, участь яких у провадженні є необов'язковою, однак залежно від обставин виконавчого провадження, специфіки його вчинення тощо участь цих осіб має істотне значення для повноти та об'єктивності вчинюваних виконавчих дій (*особи, які залучаються до проведення виконавчих дій: перекладач, експерт, спеціаліст, спеціалізовані організації, поняті та інші*); **за підставами залучення у процес**: первинні, які вступають у процес за законом або за власною ініціативою (*державний виконавець, сторони та їх представники*) і вторинні, які залучаються у процес лише за ініціативою первинних суб'єктів (*перекладач, експерт, спеціаліст, спеціалізовані організації, поняті, зберігач майна та інші*) [10, с. 11].

Вивчення процесуального становища суб'єктів виконавчого процесу також проводиться і в правовій думці Російської Федерації, де існують пропозиції по чіткому розподілу всіх суб'єктів виконавчого провадження згідно їх правового статусу на кілька груп, зокрема: *суди; органи примусового виконання; сторони та їх представники; органи, що сприяють виконавчому провадженню; фахівці та експерти, наділені спеціальними знаннями; особи, які сприяють*

виконавчому провадженню (поняті, перекладачі і т.д.) [11].

Для кращого розуміння системного характеру взаємозв'язків, що існують між суб'єктами виконавчого провадження Р. Ігонін пропонує їх наступну класифікацію: основні учасники виконавчого провадження (*державний виконавець, сторони та їх представники, органи державної влади та місцевого самоврядування, прокурор, який представляє інтереси держави або особи*); особи, які залучаються до проведення виконавчих дій (*спеціалісти, перекладачі, поняті, зберігачі майна боржника, спеціалізовані організації, що здійснюють оцінку та реалізацію майна боржника*); особи, що сприяють виконавчому провадженню (*суд, Державна виконавча служба*) [4, с. 10].

Підсумовуючи наведе вище, висновок щодо того, що поняття суб'єктів процесу є ширшим ніж поняття учасників провадження, і включає в себе **останнє**, є спільним для більшості науковців. Спільним також є визначення критеріїв **«активної участі», «можливості впливу»** та **«заінтересованості»**, як ключових елементів розмежування ролі і статусу учасників виконавчого провадження та суб'єктів виконавчого процесу.

На нашу думку, також правильним є визначення правового статусу суб'єктів виконавчого процесу, як окремого **інституту такого процесу**. Такої позиції, зокрема, притримується і С. Щербак [3, с. 35]. Вважаємо, що інститут суб'єктів виконавчого процесу є одним із основних і найважливіших в структурі виконавчого процесу, оскільки він тісно переплітається із кожним елементом такого процесу та присутній на кожному його етапі.

Оскільки **транснаціональний виконавчий процес** є окремою підгалуззю виконавчого процесу, а суб'єкти виконавчого процесу – окремим інститутом такого процесу, то можливо зробити висновок, що **суб'єкти виконавчого процесу включають в себе і суб'єктів транснаціонального виконавчого процесу, як окрему групу, що характеризується певними відмінностями, обов'язковими учасниками та їх повноваженнями, що присутні із врахуванням іноземного елемента**.

Враховуючи місце транснаціонального виконавчого процесу в системі права та визначення суб'єктів виконавчого процесу, що є більшою мірою уніфікованим в правовій думці, вважаємо за можливе дати визначення **суб'єктам транснаціонального виконавчого процесу, якими є фізичні та юридичні особи, що мають певні права або обов'язки або заінтересованість в виконавчому процесі, що ускладнений іноземним елементом, а також спеціально уповноважені державні органи та недержавні установи, організації та підприємства, їх посадові особи, які в силу свого спеціального статусу, знань чи владно-розпорядчих функцій наділені можливістю здійснювати вплив на виконання в транснаціональному виконавчому процесі**.

Вважаємо, що саме класифікація та категоризація суб'єктів транснаціонального виконавчого процесу дозволить більш повно дослідити її процесуальний статус, місце в системі права та відмінності з учасниками виконавчого процесу.

Так, умовно суб'єкти транснаціонального виконавчого процесу можуть бути **класифіковані на певні категорії** за наступними критеріями:

1) за типом впливу, а саме за статусом, правами та обов'язками таких суб'єктів у процесі:

- **Сторони виконавчого провадження**, наприклад: *стягувач та боржник, до цієї категорії також можливо віднести представників сторін та прокурора, що діє в інтересах стягувача*.

- **Суб'єкти, що винесли рішення чи інший акт, що підлягає виконанню**, наприклад: *суд (національний суд, іноземний суд, міжнародний комерційний арбітраж, міжнародний судовий орган), нотаріус, суб'єкт, уповноважений виносити рішення про притягнення до адміністративної відповідальності, спеціальні органи, рішення яких мають силу виконавчого документу*.

- **Спеціальні суб'єкти, що уповноважені на виконання рішення чи іншого акту**, наприклад: *органи, їх посадові особи та інші суб'єкти із спеціальним статусом (приватні виконавці та їх об'єднання, що приводять рішення до виконання, в тому числі в примусовому порядку)*.

- **Інші заінтересовані особи**, наприклад: *співласники, особи, що проживають або користуються власністю боржника, яка підлягає стягненню, інші кредитори боржника, поручителі та заставодавці, іпотекодержателі, інші особи, права та обов'язки яких можуть бути змінені, внаслідок виконання рішення*.

- **Спеціально залучені особи**, наприклад: *експерти, спеціалісти, перекладачі, суб'єкти оціночної діяльності, торгівельні організації, зберігачі майна*.

2) за наявністю ознаки владних повноважень:

- **Суб'єкти із приватноправовим статусом**, наприклад: *боржник (в тому числі держава, яка виступає боржником), стягувач (тому числі держава, яка виступає стягувачем), заінтересовані особи, представник*.

- **Суб'єкти, які наділені владними повноваженнями**, наприклад: *державний виконавець, інші органи наділені функціями виконання рішень та інших актів (в тому числі приватні виконавці), суд чи інший орган, що виніс рішення чи акт, що підлягає примусовому виконанню*.

- **Суб'єкти, яким делеговано владні повноваження або виконання дій, спрямованих на реалізацію суб'єктами владних повноважень їх функцій**, наприклад: *перекладач, експерт, оцінювач, торгівельна організація, зберігач майна*.

- **Суб'єкти із спеціальним статусом**, наприклад: *адвокат (виконуючи повноваження щодо захисту приватноправового інтересу, адвокат, на відміну від представника, наділений особливим статусом та правами, що з нього випливають, а саме правом на доступ та збір інформації, в тому числі шляхом звернення із адвокатським запитом та адвокатського опитування), особи і організації, які здійснюють розшук боржника, майна, дітей*.

3) за юрисдикцією підпорядкування та вчинення дій, ці ж суб'єкти можуть бути поділені на:

- **Національні** – суб'єкти, що підпорядковані та діють виключно в межах юрисдикції їх

перебування чи знаходження, наприклад: *державні виконавці, сторони виконавчого провадження, що знаходяться в межах юрисдикції такого провадження, спеціалізовані торгівельні організації.*

- **Міжнародні** – суб'єкти, що діють як органи, юрисдикція яких поширюється на ряд держав, наприклад, *міжнародний суд, що виніс рішення, що підлягає виконанню (в тому числі і міжнародний комерційний арбітраж, ЄСПЛ, ICSID)*, або суб'єкти, повноваження яких випливають безпосередньо із міжнародних договорів та спрямовані на виконання таких (*центральні органи юстиції, що посвідчують, легалізують документи, здійснюють або надсилають судові повідомлення або судові доручення в рамках виконавчого процесу чи судового процесу, що пов'язаний із виконанням рішення в різних юрисдикціях, Європейська Комісія*).

- **Іноземні** – суб'єкти, що підпорядковані та діють виключно в межах юрисдикції їх перебування чи знаходження, яка, водночас, є відмінною від місцезнаходження стягувача чи основного виконання, наприклад: *іноземні державні органи*, уповноважені на прийняття рішення про *виявлення та арешт майна боржника закордоном* або *іноземні органи, уповноважені на здійснення виконавчих дій*, а також *іноземні судові установи та інші органи, що винесли рішення, яке підлягає виконанню; боржник або стягувач*, що постійно проживають закордоном; *іноземні представники та радники*. Відмінність іноземних суб'єктів транснаціонального виконавчого процесу від міжнародних суб'єктів полягає у типі нормативного акту, на підставі та на виконання якого такі діють (або його відсутності у випадку із приватноправовими суб'єктами) та території поширення їх повноважень, дій або рішень.

Крім цього, можливим є виділення ряду **суб'єктів, участь яких обов'язково зумовлює кваліфікацію такого виконання, як транснаціонального виконавчого процесу**, і це зокрема:

- іноземний або міжнародний суд чи інший уповноважений орган, що виніс рішення або документ, що виконується;

- іноземець, особа без громадянства, іноземна юридична особа, що виступають стягувачем або боржником в процесі.

- власники, співвласники, обтяжувачі активів боржника, що перебувають за кордоном.

Незважаючи на наведене вище, інші інститути транснаціонального виконавчого процесу (*виконання рішень національних судів закордоном, виконання рішень на користь українських суб'єктів закордоном, наявність майна боржника закордоном*), також характеризуються особливим суб'єктним складом (наприклад: *перекладач, заінтересовані особи, представники*), але оскільки такий елемент, що зумовлює визначення таких правовідносин як транснаціональних – не є їх суб'єктом, то статус таких осіб не має значення при кваліфікації відповідного виконання.

Висновки. Враховуючи, що транснаціональний виконавчий процес є окремою підгалуззю виконавчого процесу, законодавчим є те, що суб'єктний склад виконавчого процесу, включає в себе, в числі іншого, і суб'єктів транснаціонального

виконавчого процесу, як окрему групу, що характеризується певними відмінностями, обов'язковими учасниками чи їх повноваженнями із врахуванням присутнього в таких правовідносинах іноземного елементу. Дослідження таких суб'єктів дозволило виокремити їх окремі характеристики, не притаманні загалом всім суб'єктами виконавчого процесу, серед яких можливість їх поділу на групи за **юрисдикцією підпорядкування та вчинення дій**. Також зроблено висновок обов'язковості класифікації виконавчого процесу, як транснаціонального за умови участі певних суб'єктів, таких як: іноземний або міжнародний суд чи інший уповноважений орган, що виніс рішення або документ, що виконується; іноземець, особа без громадянства, іноземна юридична особа, що виступають стягувачем або боржником в процесі; власники, співвласники, обтяжувачі активів боржника, що перебувають за кордоном. Такі критерії як **«активна участь»**, **«можливість впливу»** та **«заінтересованості»** є ключовими елементами розмежування учасників виконавчого провадження та суб'єктів виконавчого процесу, що визначають їх процесуальний статус та можуть застосовуватися для визначення місця та ролі суб'єктів транснаціонального виконавчого процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фурса С. Я. Виконавче провадження в Україні: Навчальний посібник / Фурса С. Я. Щербак С. В. – К.: Атіка, 2002. – С. 480.
2. Ятченко Є.О., Класифікація суб'єктів виконавчих правовідносин // Ятченко Є.О. Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 56. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корещького НАН України, 2012 – Вип. 56. – С. 234–240.
3. Щербак С.В. Суб'єкти виконавчого процесу / Щербак С.В. // Вісник Української академії банківської справи НБУ. – 2012. № 1 (6). – С. 35–36.
4. Ігонін Р.В. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів виконавчого провадження: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Р.В. Ігонін; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2007. – С. 20.
5. Федеральний Закон Російської Федерації «Про виконавче провадження» від 02.10.2007 № 229-ФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pda.fssprus.ru/2032946/>.
6. Морозова І.Б. Исполнительное производство / И.Б. Морозова, А.М. Треушников // Учебно-практическое пособие, испр. и доп. – М.: Городец, 2004. – Вид. 3-е. – 528 с.
7. Хотинська О.З. Процесуальне становище сторін виконавчого провадження / О. Хотинська // Право України: Юридичний журнал. – 2004. – №3 – С.85-88.
8. Вінциславська М. В. Суб'єкти виконавчого процесу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / М.В. Вінциславська. – Київ, 2014. – С. 19
9. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навчальний посібник / П. М. Рабінович. – Х.: Консум, 2007. – Вид. 9-е. – С. 192
10. Вінциславська М.В. Суб'єкти виконавчого процесу та їх класифікації: проблемні питання / Вінциславська М.В. // Вісник Вищої ради юстиції. – 2012. – № 3 (11). – С. 7-17.
11. Исаенкова О.В., Шерстюк В.М., д-р юрид. наук, проф., Ярков В.В., д-р юрид. наук, проф., зав. каф. Концепция Исполнительного кодекса Российской Федерации: Краткие тезисы / О. В. Исаенкова, В. М. Шерстюк, В. В. Ярков // Законодательство. – 2002. – № 5. – С. 75–9, № 6. – С. 56-61, № 7. – С. 58-62.